

קורס מס': 290.2036, שנה"ל תשע"ג 2012/2013
קשר ותקשורת במפגש הטיפולי
שנה ג' קורס שנתי

מרכזת הקורס: גבי אורלי אדלמן
מרצים: גבי אורלי אדלמן, פרופ' מיכל גרנות, מר דני פרידלנדר, גבי קרול רביד.

רקע ומטרות הקורס:

קורס זה מהווה חוליה נוספת בציר קורסי מיומנויות בין ותוך אישיות הנמשך לאורך השנים א' עד ד'.

מטרות הקורס בשנה ג' הן:

1. לפתח מיומנויות קשר ותקשורת אפקטיביים במצבים מורכבים במסגרת אשפוז עם מטופלים ובני משפחה; וצוות רב מקצועי.
2. לפתח התבוננות רפלקטיבית בהקשר ליחסים בינאישיים מקצועיים בין מטפל למטופל ובני משפחה ובצוות רב מקצועי.

מטרות למידה:

בסוף הקורס הסטודנט יהיה מסוגל:

1. לתאר את עולמו הרגשי, המחשבתי והפיזי-התנהגותי של מטופל במגוון מצבי בריאות מורכבים.
2. לאבחן ולשיים את מצבו הרגשי של המטופל ו/או בני משפחתו.
3. לזהות את האתגר התקשורתי של הסטודנט ולבחור מתוך "ארגז הכלים" את ההתערבות הנדרשת.
4. להדגים מיומנויות של קשר ותקשורת מותאמים וליישם טכניקות התערבות במצבים אלו.
5. להבחין בין מצבים בהם ניתן להתערב כחלק מהטיפול הסיעודי לבין מצבים המצריכים הפנייה לצוות רב מקצועי אחר.

תכנים:

לאורך השנה נעסוק בזיהוי ובהמשגה תיאורתית של מצבים בהם חולים מבטאים כעס, חרדה, תוקפנות, ייאוש, גרסיה, פריצת גבולות. נעסוק בפיתוח והדגמת מיומנויות של יצירת קשר ותקשורת מותאמים למצבים אלו הנצפים בסיטואציות מגוונות בשדה הקליני:

- חוסר היענות לטיפול
- אובדן ואבל
- כאב וחוסר אונים
- סוגיות של סוף החיים – גסיסה/פרידה
- בשורה קשה בהקשר הסיעודי.
- דחייה ובדידות
- משבר לטווח קצר

שיטות התערבות שילמדו ויודגמו בקורס יתייחסו להיבטים הקשורים לעולמו של המטופל כמו גם לתהליך ההתפתחות התוך והבין-אישית של הסטודנט כמטפל: על מנת לקדם ולאפשר:

- תחושת שליטה, שמירת גבולות, ארגון מחדש, עזרה בהסתגלות, שימוש הומור, תמיכה.
- מודעות עצמית ורפלקציה - זיהוי והבנה של מחשבות, רגשות והתנהגויות המתרחשות בי (הסטודנט) ובזולת.
- מתן וקבלה של משוב.

שיטות הוראה:

- תרגול ויישום מיומנויות הקשר על בסיס הבאת סיטואציות אוטנטיות מההתנסות הקלינית (ע"י הסרטה או המחשה של אירוע אמיתי מהאשפוז), קטעי סרטים וטקסטים שונים. התרגולים יתבצעו במליאה, בזוגות או בקבוצות קטנות תוך דיון וניתוח המקרה.
- משחקי תפקידים תוך הדגמה של התהליכים הרגשיים ואופן הביטוי של מצבים מגוונים - המייצגים - את תכני הקורס (כל סטודנט יתרגל מצבים בהם הוא משחק תפקיד של מטופל ומטפל)
- דיון ולימוד תיאורתי של תהליכים ומושגים מקצועיים רלוונטיים לשם המשגה והעמקת הידע בתחום.

הערכת הסטודנט:

1. הבאת תיאור מקרה העולה מהתנסות בקליניקה המתאים לתרגול בכיתה ולמשחקי תפקידים (כל סטודנט יציג סיטואציה לפחות פעם אחת בכל סמסטר). הסיטואציה תשוכתב לפני הנחיות מרצה הקורס ותוגש שבועיים לפני ההצגה בכיתה).
2. השתתפות פעילה במשחקי תפקידים ובדיונים בכיתה.
3. הגשת שלוש רפלקציות מובנות המייצגות תהליכי למידת התכנים שיידונו בכיתה ההנחיות לכתיבת הרפלקציה (יימסרו במשך הקורס)
4. משימת סיום הקורס: הגשת עבודה על בסיס צפייה וניתוח סרט (הנחיות לכתיבת עבודה זו יימסרו בהמשך הקורס)

תנאי מעבר בקורס: הגשת רפלקציות השתתפות בתרגולים ובמשחקי תפקידים והגשת עבודת מסכמת. ציון מעבר בקורס 60. נוכחות חובה בכל השיעורים!

רשימת מקורות

הערה: ליד כל פריט ביבליוגרפי מצוין תחום התוכן המרכזי בו הוא עוסק.

חלמיש, ל', חרמוני, ד' (2009) **כערבה הבוכייה**. תל אביב: ידיעות אחרונות. **אונדן ואבל**

יובל, י' (2001). **סערת נפש**. תל-אביב: קשת. **סיפורים מחדר הטיפול**

גולדשטיין, ע' (2005). **רגש, מגע, קשר: מחשבות על חיי הנפש**. תל-אביב: מטר.

פרידמן, מ' (2002). מי רוצה לדעת. **זמן הרפואה**, 7, 34-39. **בישור בשורה רעה**

אמיר, מ' (2005). נמלטים על נפשם: תגובות של אנשי מקצוע כלפי חולים בסרטן. **שיחות**, י"ט, 185-188. **התמודדות עם מחלה**

Baile, W. F., Buckman, R., Lenzi, R., Glober, G., Beale, E. A., & Kudelka, A. P. (2000). SPIKES - A six-step protocol for delivering bad news: Application to the patient with cancer. *The Oncologist*, 5, 302-311. **בישור בשורה רעה**

Gillotti, C. M. (2003). Medical disclosure and decision-making: Excavating the complexities of physician-patient exchange. In T. L. Thompson, A. M. Dorsey, K. I. Miller, & R. Parrott (Eds.), *Handbook of health communication* (pp. 163-181). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
חשיפת נושאים רגישים במפגש מטפל/מטופל

Kleinman, A., & Seeman, D. (2000). Personal experience of illness. In G. L. Albrecht, R. Fitzpatrick, & S. C. Scrimshaw (Eds.), *Handbook of social studies in health and medicine* (pp.230-242). London, UK: Sage. **נרטיבים של מחלה**

Roter, D., & McNeilis, K. S. (2003). The nature of the therapeutic relationship and the assessment of its discourse in routine medical visits. In T. L. Thompson, A. M. Dorsey, K. I. Miller, & R. Parrott (Eds.), *Handbook of health communication* (pp. 121-140). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum. **גישות להערכת יחסים טיפוליים ברפואה**

Stott A. (2004). Issues in the socialisation process of the male student nurse: Implications for retention in undergraduate nursing course. *Nurse Education Today*, 24, 91-97. **מגדר בסייעוד**

Dearing K. S.(2004). Getting It, together: How the nurse patient relationship influences treatment compliance for patients with schizophrenia. *Archives of Psychiatric Nursing*, XVIII (5), 155-163. **יחסי מטפל מטופל**

Baile, W. F., Buckman, R., Lenzi, R., Glober, G., Beale, E. A., & Kudelka, A. P. (2000). SPIKES - A six-step protocol for delivering bad news: Application to the patient with cancer. *The Oncologist*, 5, 302-11.

בישור בשורה

Wynia, M., and Matiassek, J. (2006). Promising practices for patient-centered communication with vulnerable populations: examples from eight hospitals. Commonwealth Foundation Pub.